

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Câteva idei privind politica de finanțare a învățământului superior

2001

Acest document este pentru informare

George Dincă, Profesor
Președinte al C.N.F.I.S.

Cuprins

1. Structura bugetului:

a) Finanțarea de bază

b) Finanțarea complementară

b₁. Fonduri pentru cercetarea științifică

b₂. Fond special pentru finanțarea unor domenii prioritare

2. O estimare a cuantumului finanțării de bază pentru anul 2001

3. Probleme legate de determinarea cifrei de școlarizare

4. Realizarea de venituri proprii la nivelul universităților

5. Consorții universitare

6. Procedurile de alocare a finanțării de bază pe universități

7. Descentralizarea finanțării

1. Structura bugetului:

a) Finanțarea de bază

b) Finanțarea complementară

b₁. Fonduri pentru cercetarea științifică (anul trecut acest fond a fost zero)

Fondul pentru cercetarea științifică urmează a fi acordat universităților pe bază de competiție, alta decât competiția pe proiecte. Un model poate fi RAE din Anglia, parametrii fiind:

- coeficienții de cost
- forța de cercetare
- coeficientul de calitate
- fondurile externe atrase

Stabilirea coeficientului de calitate se poate face după criteriile care apar în evaluarea centrelor de excelență sau în propunerea de ierarhizare a universităților.

b₂. Fond special pentru finanțarea unor domenii prioritare în învățământul tehnic și al științelor aplicative, științelor fundamentale precum și pentru învățământul de limbi străine de mică circulație.

2. O estimare a cuantumului finanțării de bază pentru anul 2001

În condițiile menținerii cifrei de școlarizare de anul trecut (o înrolare de aproximativ 60.000) precum și a structurii domeniilor (profilelor), o astfel de estimare arată astfel:

Structura finanțării de bază		Creșterea valorii de referință pentru stabilirea salariilor față de 01.04.2000	Coeficientul de salarizare	Cuquantumul finanțării de bază (miliarde lei)
Cheltuieli de personal	Cheltuieli materiale	-	-	-
80 %	20%	10%	minim	4713,4
80%	20%	20%	minim	5141,2
60%	40%	20%	minim	6717,8

3. Probleme legate de determinarea cifrei de școlarizare

- a. Corelare între: buget, cost per student și cifra de școlarizare.
- b. Criterii pentru determinarea fluxurilor de studenți pe domenii.

Priorități la nivel național desprinse din: strategia integrării europene, principalele direcții de dezvoltare economică și socială a României, rolul științelor fundamentale. Aceste priorități vor determina, în esență, și domeniile ce vor beneficia de fondul special prevăzut la b₂.

4. Realizarea de venituri proprii la nivelul universităților

La nivelul universităților, să devină posibilă realizarea unor structuri specializate în atragerea de venituri proprii. De exemplu, beneficiind de programul guvernamental legat de dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, universitățile să poată dezvolta ele însele astfel de întreprinderi, în strânsă legătură cu profilul universității, vizând valorificarea potențialului științific propriu.

Realizarea acestei idei reclamă un cadru legislativ adecvat (care să permită, de exemplu, ca universitățile să obțină credite).

5. Consorții universitare

Finanțarea, în peisajul cultural românesc, a unor universități plasate în alte centre decât cele tradiționale, a fost (recent) apreciată pozitiv de șeful statului.

Menirea și evoluția unor astfel de universități trebuie marcate în viitor de:

- o mai clară implicare în realitățile regionale, pe de o parte, iar pe de altă parte – o susținere mai consistentă din partea autorităților locale ;
- o conturare mai precisă a propriei nișe de dezvoltare academică, sub egida unei universități de același profil, având vocație națională; se vor evita astfel paralelisme, dispersarea forțelor în plan didactic și al cercetării, se vor reduce cheltuielile administrative.

6. Procedurile de alocare a finanțării de bază pe universități

Nu vor suferi modificări esențiale.

Mult clamata mărire a coeficienților nu rezolvă problema. Rezolvarea stă nu în creșterea coeficientului pentru învățământul tehnic de la 1,65 la 2 ci în creșterea semnificației lui 1 în planul finanțării. Iar ceea ce reprezintă 1 în planul finanțării depinde de ceea ce reprezintă PIB-ul și de acordarea a cel puțin 4% din PIB, în conformitate cu legea (adică fără luarea în considerare a veniturilor proprii și a finanțării externe).

7. Descentralizarea finanțării

Aici nu se pot da rețete.

Există universități omogene (prin profil, talia formațiilor de studii, încărcătura de ore pe săptămână, dimensionarea normelor didactice) la care descentralizarea finanțării până la nivelul facultăților nu apare ca absolut necesară.

In alte cazuri (ale unor universități complexe) ideea poate fi luată în considerare.

Mai important este însă ca universitatea să-și păstreze rolul de promotoare a principalelor idei strategice și să aibă forța să susțină o politică de sprijin mutual între facultăți.

Appendix

Detalii

privind modul de sprijinire a domeniilor prioritare

1. Desemnarea domeniilor prioritare.

Surse: - strategia de integrare europeană

- programul de guvernare

Rezultat previzibil: *anumite* direcții din domeniul

- tehnic

- științe fundamentale (matematică, fizică, chimie, biologie)

- agricultură

- medicină

Aceste direcții vor fi indicate de consorțiile universităților (facultăților) de profil, pornind de la sursele indicate mai sus.

Indicarea direcțiilor va trebui să fie foarte selectivă – altfel se compromite ideea.

2. Fonduri

2.1. Varianta 1

Numai din finanțarea complementară și anume, pe seama fondurilor înscrise la capitolele:

- dotări

- cercetare științifică

- *fond special pentru sprijinul domeniilor prioritare*

“Dotările” și “cercetarea științifică” au figurat și anul trecut în structura părții de finanțare complementară, doar că aceste căsuțe au fost vide.

Fondul special pentru sprijinul domeniilor prioritare se cere a fi introdus în acest an.

2.2. Varianta 2

În ipoteza că nici în acest an nu vor fi prevăzuți bani pentru “dotări” și “cercetare științifică” (situație în care e greu de imaginat un fond special pentru sprijinirea domeniilor

prioritare) singura sursă de stimulare de la buget a acestor domenii rămâne fondul pentru granturi “ de tip A “ administrate de CNCSIS (un argument în plus ca acest fond să fie sporit!). Se poate proceda în două moduri:

- a) *unul radical* – se scot la competiție fonduri numai pentru proiecte din domeniile prioritare (Banca Mondială ne-a oferit exemplul, organizând runde speciale de competiție numai pentru domenii prioritare; aceste domenii au fost complementare celor despre care vorbim acum, ceea ce poate constitui un argument în plus).
- b) *altul mai relaxat* – se anunță competiția pentru toate domeniile, dar repartizarea internă a fondurilor pe domenii de specialitate ține seama de priorități.

3. Modalități de alocare a fondurilor pe universități (în varianta 1).

- Din capitolul “dotări”: pentru ridicarea nivelului laboratoarelor didactice – pe baza numărului de studenți înscriși în domeniile prioritare;
- Din capitolul “cercetare științifică”: fondul este gândit ca “o finanțare de bază a cercetării”; este deci un fond pentru menținerea cercetării, dincolo de fondurile atrase prin competiția “pe proiecte”. Baniile vor fi obținute numai prin competiție, criteriile esențiale fiind: costul cercetării, forța de cercetare, coeficientul de calitate, nivelul fondurilor atrase în ultimii ani din surse externe (modelul RAE din Anglia).
- Din “fondul special pentru sprijinirea domeniilor prioritare”: prin competiție, pe bază de proiecte vizând dezvoltarea învățământului în domeniile prioritare (modificări structurale, modernizare, compatibilizare europeană, modificări ale programelor, noi tehnici didactice, etc.).

4. Fluxuri studențești

Se recomandă ca numărul studenților pe domenii (la nivel național și pe universități) să nu sufere modificări esențiale. În cadrul fiecărui domeniu însă, se recomandă sporirea numărului de studenți pentru domeniile de specialitate prioritare, evident în detrimentul altor domenii de specialitate ce nu poartă atributul priorității.